

УДК 377.36:69(477:410)

АНГЛІЙСЬКА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ БУДІВЕЛЬНИХ ТЕХНІКІВ ЯК ОРІЄНТИР ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Андрій Микитюк,

*здобувач вищої освіти ступеня доктора
філософії Інституту професійної освіти*

НАПН України,

<https://orcid.org/0009-0001-2301-5198>

e-mail: andriimktk@gmail.com

Анотація. У статті узагальнено ключові організаційно-змістові характеристики підготовки будівельних техніків у коледжах подальшої освіти Англії та визначено їх євроінтеграційний потенціал для професійної освіти України. Акцентовано увагу на компетентнісно-модульній структурі програм, практикоорієнтованому навчанні та партнерстві коледжів із роботодавцями. Обґрунтовано можливості імплементації окремих елементів англійської моделі в систему професійної освіти України з урахуванням потреб ринку праці.

Ключові слова: професійна освіта, будівельні техніки, коледжі подальшої освіти, євроінтеграція, соціальне партнерство.

Стратегічний курс України на євроінтеграцію зумовлює необхідність докорінної модернізації системи професійної освіти. Саме підготовка фахівців нової генерації є фундаментом для повоєнного відновлення інфраструктури та забезпечення сталого економічного зростання країни. У цьому контексті англійські коледжі подальшої освіти показові як інституції, що поєднують теорію і практику, системно взаємодіють із роботодавцями та пропонують адаптивні програми, орієнтовані на потреби регіональних ринків праці (Department for Education, 2025). Вивчення цієї моделі важливе для визначення євроінтеграційних орієнтирів професійної освіти України й для порівняння результатів підготовки майбутніх фахівців і, зокрема, техніків – будівельників з європейськими стандартами (European Union, 2017; Кабінет Міністрів України, 2011).

Англійська модель підготовки будівельних техніків базується на компетентнісній та модульній структурі, обов'язковому практичному

складнику, соціальному партнерстві та зовнішньому контролю якості. Модульність забезпечує гнучкі траєкторії навчання і персоналізацію результатів, а також поєднання базових інженерних дисциплін із прикладними модулями, що відображають сучасні технології, стандарти безпеки та екологічні вимоги (Ofsted, 2025; Department for Education, 2025). Значна частка практики реалізується під час виробничих стажувань, симуляційних майстерень, оцінювання на робочому місці та проектних завдань, що підсилюють професійну готовність випускників (Ofsted, 2025; Fuller & Unwin, 2003). Розвиток компетентностей підтримується інструментами зовнішнього оцінювання і механізмами кваліфікаційних стандартів, які є «спільною мовою» між освітою та ринком праці (House of Commons Library, 2024).

Практикоорієнтованість англійських освітніх програм посилюється дуальними формами й залученням галузевих рад до розроблення програм, що дає змогу оперативно коригувати зміст підготовки відповідно до змін технологій і попиту на навички (Construction Industry Training Board, 2024; City & Guilds, 2025). Важливим компонентом є цифровізація навчання, зокрема застосування BIM-моделювання, цифрових інструментів проектування та елементів автоматизованого управління будівельними процесами, що формує цифрову грамотність як базову професійну компетентність (Fuller & Unwin, 2011). Досвід розвитку державно-приватного партнерства в країнах ЄС демонструє, що участь бізнесу у фінансуванні, оновленні матеріально-технічної бази та оцінюванні результатів навчання підвищує релевантність освітніх програм і якість підготовки, що є принципово важливим і для професійних коледжів України (Радкевич, 2022). Система забезпечення якості в Англії поєднує внутрішні механізми коледжів, зовнішні інспекції та прозору звітність щодо результатів навчання і працевлаштування випускників (Ofsted, 2025; Department for Education, 2025).

Оцінювання результатів навчання ґрунтується на демонстрації практичних умінь і проектних результатів, що підсилює відповідність компетентностей вимогам робочого місця та формує навички управління процесами й ресурсами. Важливим складником є розвиток м'яких навичок, командної взаємодії та управлінських компетентностей, які позитивно позначаються на підвищенні ролі будівельних техніків як координаторів робіт на об'єктах (House of Commons Library, 2024). Додаткову цінність має орієнтація на навчання впродовж життя, що реалізується через короткострокові модулі,

програми перепідготовки та підвищення кваліфікації, а також на основі розвитку учнівства, яке поєднує навчання в коледжі та роботу на підприємстві (Fuller & Unwin, 2003; House of Commons Library, 2024).

Соціальна значущість англійського підходу виявляється у розширенні доступу до освіти для різних груп населення й підтримці мобільності робочої сили. Важливими є також моделі фінансування, що поєднують державні ресурси, внески роботодавців і проєктні гранти, сприяючи вдосконаленню матеріально-технічної бази та оновленню обладнання відповідно до технологічних змін (Construction Industry Training Board, 2024). Це створює умови для швидкої адаптації програм до потреб ринку праці.

У змісті освітніх програм значну роль відіграють проєктні методи навчання, що поєднують розрахунки, планування, проєктування та оцінювання результатів навчання у наближених до виробничих умов. Такі підходи сприяють інтеграції технічних і управлінських компетентностей, розвитку системного мислення та відповідальності за безпеку робіт. Систематичне включення питань охорони праці, екологічної відповідальності та управління ризиками підвищує готовність випускників працювати відповідно до сучасних стандартів (Ofsted, 2025).

Забезпечення якості підтримується прозорими процедурами визнання результатів навчання і кореляцією програм із рамками кваліфікацій. Це дає змогу прогнозувати освітні траєкторії та підсилювати мобільність випускників (European Union, 2017). Розвиток викладацького потенціалу здійснюється на основі підвищення кваліфікації й стажування у виробничих компаніях та участі у спільних проєктах із бізнесом, що дає змогу запроваджувати сучасні виробничі технології у навчальний процес. Це особливо актуально за умов швидких технологічних змін та зростання попиту на цифрові навички (City & Guilds, 2025). Особливо уваги заслуговує узгодження професійних стандартів і кваліфікаційних рівнів, що забезпечує прозорість вимог до результатів навчання та можливість визнання результатів, здобутих у різних формах освіти. Такий підхід підсилює прогнозованість освітніх траєкторій і підтримує мобільність фахівців між роботодавцями та регіонами (European Union, 2017; Кабінет Міністрів України, 2011). У поєднанні з незалежним оцінюванням та чіткими кваліфікаційними рамками це створює основу для сталого контролю якості програм і довіри до кваліфікацій (Ofsted, 2025; Department for Education, 2025). Для наочності нижче наведено

узагальнену рамку порівняння практик України та орієнтирів англійської моделі (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльні орієнтири модернізації підготовки будівельних техніків

Параметр	Практика в Україні	Англійська модель
Структура освітніх програм	Переважно дисциплінарна, з обмеженою гнучкістю	Компетентнісно-модульна, з можливістю комбінування модулів
Практична підготовка	Нерівномірна тривалість, залежність від ресурсів	Значна частка практики, оцінювання на робочому місці
Партнерство з роботодавцями	Епізодичні контакти, обмежена участь у змісті	Сталі ради та участь роботодавців у програмах і оцінюванні
Цифрові компетентності	Фрагментарне впровадження цифрових інструментів	Системна інтеграція ВІМ та цифрових засобів проєктування
Забезпечення якості	Переважно внутрішні механізми	Поєднання внутрішнього контролю та зовнішніх інспекцій

Для України актуальними є інституційне закріплення модульної структури програм, розвиток дуальної та практикоорієнтованої підготовки, розширення партнерства між професійними коледжами і роботодавцями будівельної галузі, а також інтеграція цифрових компетентностей у базовий зміст освітніх програм (Верховна Рада України, 2025). Важливою умовою результативної адаптації є гармонізація національних стандартів із європейськими рамками кваліфікацій, прозорі механізми оцінювання результатів навчання та підтримка професійного розвитку викладачів (European Union, 2017; Пригодій, 2019). Підвищення якості підготовки потребує посилення науково-методичного супроводу та перенесення кращих освітніх практик у заклади професійної освіти. У практиках англійських коледжів подальшої освіти широко застосовуються портфоліо, демонстраційні завдання та комплексні кейси, що дають змогу оцінювати не лише знання, але й здатність застосовувати їх у конкретних виробничих ситуаціях. Для будівельних спеціальностей це охоплює планування робіт, розрахунок матеріалів, підготовку

технічної документації, роботу з цифровими моделями та контроль якості виконання процесів (Ofsted, 2025; City & Guilds, 2025). Наявність чітких критеріїв оцінювання підсилює прозорість і підзвітність результатів, що особливо важливо для галузі з високими вимогами до безпеки та стандартів (Construction Industry Training Board, 2024). Адаптація англійської моделі в Україні пов'язана з ризиками дефіциту ресурсів, інерції освітніх практик і нестачі фахівців із сучасними цифровими компетентностями. Мінімізація цих ризиків можлива через поетапне впровадження змін, цільові програми підвищення кваліфікації педагогів і розбудову партнерств з роботодавцями та місцевими громадами (Люлькова, 2023). Важливою є також прозора система моніторингу результатів, що охоплює показники працевлаштування та оцінювання задоволеності роботодавців (Department for Education, 2025).

Суттєвим елементом є системи збору даних про результати навчання та працевлаштування, які сприяють оцінюванню ефективності програм і коригуванню їх змісту відповідно до реальних потреб галузі. Такий підхід сприяє підвищенню прозорості та відповідальності закладів освіти перед суспільством і роботодавцями (Department for Education, 2025). Паралельно підтримується інклюзивність доступу до професійної освіти для молоді та дорослих, що відповідає принципам рівних можливостей у системі освіти (House of Commons Library, 2024). Для України важливими є інституційна стабільність і послідовність реформ, а також розвиток державно-приватного партнерства як механізму ресурсної підтримки та спільної відповідальності за якість підготовки кадрів (Радкевич, 2022; Люлькова, 2023). Поєднання інституційних змін із методичною підтримкою та розбудовою регіональних партнерств дасть змогу забезпечити сталість результатів і їх масштабування в межах країни.

Науково-аналітична підтримка реформ і обмін кращими практиками між закладами освіти, науковими установами та роботодавцями підсилюють сталість змін і знижують ризики фрагментарного впровадження. У цьому контексті важливою є роль профільних інститутів і наукових публікацій, що узагальнюють результати й формують доказову базу для модернізації освіти. Загалом, англійська модель може слугувати орієнтиром для євроінтеграції фахової передвищої освіти України завдяки поєднанню модульності, практикоорієнтованості, соціального партнерства та дієвого контролю якості. Її адаптація підсилить відповідність підготовки потребам ринку

праці та підвищить конкурентоспроможність випускників будівельних спеціальностей, що особливо важливо в умовах післявоєнного відновлення.

Практичні рекомендації для України передбачають: розроблення типових модульних програм із вимірюваними результатами навчання; розширення участі роботодавців у визначенні змісту практичної підготовки; створення регіональних механізмів зовнішнього оцінювання якості; системне підвищення цифрової компетентності викладачів; розвиток партнерських програм між закладами фахової передвищої освіти й підприємствами будівельної галузі. Актуальність цих кроків підтверджується тенденціями розвитку систем забезпечення якості освіти країн ЄС та запитами на сучасні компетентності.

Список посилань

Верховна Рада України. (2025). *Закон України «Про професійну освіту»*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>

Кабінет Міністрів України. (2011). *Національна рамка кваліфікацій* (постанова № 1341, чинна редакція). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

Люлькова, Ю. (2023). Вплив державно-приватного партнерства на якість професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*, 2(27), 120–127. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.27.120-127>

Пригодій, М. (2019). Аналіз стану підготовки педагогічних працівників до використання SMART-технологій в освітньому процесі. *Професійна педагогіка*, 1(18), 137–142. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.18.137-142>

Радкевич, В. (2022). Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу. *Професійна педагогіка*, 2(25), 4–13. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.4-13>

City & Guilds. (2025). *Foundations for the future: Building the skills to deliver 1.5 million homes*. <https://www.cityandguilds.com/news/july-2025/foundations-for-the-future>

Construction Industry Training Board. (2024). *Construction skills network industry outlook 2024–2028*. <https://www.citb.co.uk/about-citb/construction-industry-research-reports/search-our-construction-industry-research-reports/construction-skills-network-industry-outlook-2024-2028/>

Department for Education. (2025). *Further education and skills: March 2025*. <https://www.gov.uk/government/statistics/further-education-and-skills-march-2025>

European Union. (2017). *Council recommendation on the European Qualifications Framework for lifelong learning*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017H0615(01))

Fuller, A., & Unwin, L. (2003). Fostering workplace learning: Looking through the lens of apprenticeship. *European Educational Research Journal*, 2(1), 41–55. <https://doi.org/10.2304/eerj.2003.2.1.9>

Fuller, A., & Unwin, L. (2011). Vocational education in the spotlight: Back to the future for the UK's Coalition government? *Journal of Vocational Education & Training*, 63(2), 261–276. <https://doi.org/10.1080/14748460.2011.585879>

House of Commons Library. (2024). *Apprenticeships policy in England*. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn03052/>

Ofsted. (2025). *Further education and skills inspection: Toolkit, operating guides and information*. <https://www.gov.uk/government/publications/further-education-and-skills-inspection-toolkit-operating-guide-and-information>

УДК 373.5:37.014:004

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ НАВЧАННЯ «ПОЗА ТЕРИТОРІЯМИ»

Дар'я Вороніна-Пригодій,
науковий співробітник відділу порівняльної
педагогіки Інституту педагогіки
НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-0545-1727>
e-mail: voronina.pryhodii@gmail.com

Анотація. Розкрито сутність та механізми соціально-психологічної адаптації особистості в умовах навчання «поза